

JPK_CIT

KROK PO KROKU

Patrycja Kubiesa

SZKOLENIE ON-LINE

Materiały uzupełniające na stronie:
<https://www.profinfo.pl/materiały-dodatkowe>
będą dostępne przez 18 miesięcy od momentu
aktywacji kodu przez użytkownika

JPK_CIT

KROK PO KROKU

Patrycja Kubiesa

Stan prawny na 1 marca 2026 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
Trzy Kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2026

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Zarządzania Prawami Autorskimi i Treściami
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 692 477 076
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Rozdział 1 JPK_CIT – nowy filar raportowania podatkowego	11
Rozdział 2 Podstawy prawne obowiązku JPK_CIT	13
Rozdział 3 Zakres podmiotowy JPK_CIT – kto, kiedy i na jakich zasadach	19
Rozdział 4 Rodzaje struktur logicznych plików JPK_CIT: JPK_KR_PD oraz JPK_ST_KR	25
Rozdział 5 Harmonogram wdrożenia JPK_CIT oraz kluczowe terminy	27
Rozdział 6 Struktura JPK_KR_PD – architektura pliku i logika danych	31
Rozdział 7 Zakres dodatkowych danych, o które należy uzupełnić prowadzone księgi rachunkowe w zakresie struktury JPK_KR_PD	35
Rozdział 8 Omówienie znaczników identyfikujących konta ksiąg rachunkowych	45
Rozdział 9 Omówienie znaczników identyfikujących konta ksiąg rachunkowych w zakresie podatkowym, tzw. znaczniki PD	51
1. Przypisanie znaczników PD do kont	51
2. Przykłady zastosowania znaczników o charakterze PD	55

Rozdział 10	
Omówienie zapisów księgowych będących przedmiotem raportowania w strukturze JPK_KR_PD	57
Rozdział 11	
Omówienie struktury JPK_ST_KR	61
Rozdział 12	
Wysyłka JPK_CIT	69
1. Sposób przekazywania struktur JPK_CIT	69
2. Znaczenie regulacji dla praktyki podatników.....	70
3. Podsumowanie.....	70
Uwagi końcowe	73
Załączniki	75
Załącznik nr 1	
Słownik znaczników identyfikujących konta ksiąg dla banków	77
Załącznik nr 2	
Słownik znaczników identyfikujących konta ksiąg dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji	93
Załącznik nr 3	
Słownik znaczników identyfikujących konta ksiąg dla jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	129
Załącznik nr 4	
Słownik znaczników identyfikujących konta ksiąg dla funduszy inwestycyjnych	147
Załącznik nr 5	
Słownik znaczników identyfikujących konta ksiąg dla domów maklerskich ...	155
Załącznik nr 6	
Słownik znaczników identyfikujących konta ksiąg dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	181
Załącznik nr 7	
Słownik znaczników identyfikujących konta ksiąg dla pozostałych jednostek	193

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2025 r. poz. 111 ze zm.)
- rozporządzenie z 16.08.2024 r. – rozporządzenie Ministra Finansów z 16.08.2024 r. w sprawie dodatkowych danych, o które należy uzupełnić prowadzone księgi rachunkowe podlegające przekazaniu na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. poz. 1314 ze zm.)
- rozporządzenie z 15.12.2025 r. – rozporządzenie Ministra Finansów i Gospodarki z 15.12.2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dodatkowych danych, o które należy uzupełnić prowadzone księgi rachunkowe podlegające przekazaniu na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. poz. 1828)
- u.r. – ustawa z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.)
- ustawa nowelizująca – ustawa z 29.10.2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2105 ze zm.)
- ustawa o CIT – ustawa z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 278 ze zm.)
- ustawa o PIT – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2025 r. poz. 163 ze zm.)
- ustawa o VAT – ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2025 r. poz. 775 ze zm.)

Inne

- CIT – podatek dochodowy od osób prawnych
- JPK – Jednolity Plik Kontrolny
- KSeF – Krajowy System e-Faktur
- KŚT – klasyfikacja środków trwałych
- KUP – koszty uzyskania przychodu
- MF – Ministerstwo Finansów
- MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
- NIP – numer identyfikacji podatkowej
- NKUP – Koszty Niestanowiące Kosztów Uzyskania Przychodów
- PGK – podatkowa grupa kapitałowa
- PIT – podatek dochodowy od osób fizycznych
- PSI – podatnik z decyzją o wspieraniu nowych inwestycji

RPD	-	Rozliczenie Podatku Dochodowego
SF	-	sprawozdanie finansowe
SKOK	-	spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe
SSE	-	specjalna strefa ekonomiczna
UPO	-	umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania
VAT	-	podatek od towarów i usług
WNI	-	wartości niematerialne i prawne
ZOIS	-	Zestawienie Obrotów i Sald

WSTĘP

Postępująca cyfryzacja systemu podatkowego w Polsce wchodzi w kolejny, kluczowy etap. Po wdrożeniu Jednolitego Pliku Kontrolnego dla potrzeb podatku od towarów i usług oraz stopniowej elektronizacji sprawozdawczości podatkowej i rachunkowej ustawodawca rozszerza obowiązki raportowe na obszar podatku dochodowego, w tym podatku dochodowego od osób prawnych. Wprowadzenie struktur JPK_CIT stanowi jakościową zmianę w sposobie prowadzenia ewidencji, prezentowania danych finansowych oraz komunikacji podatnika z administracją skarbową. Oznacza to przejście od modelu deklaracyjnego do modelu opartego na szczegółowych danych źródłowych, przekazywanych w formie ustrukturyzowanej i możliwej do automatycznej analizy.

Celem niniejszego e-booka jest kompleksowe przedstawienie nowych obowiązków związanych z JPK_CIT – zarówno w ujęciu prawnym, jak i praktycznym. Publikacja została przygotowana z myślą o księgowych, doradcach podatkowych, biegłych rewidentach, dyrektorach finansowych oraz wszystkich osobach odpowiedzialnych za prawidłowe prowadzenie ewidencji rachunkowej i rozliczeń podatkowych w jednostkach objętych regulacjami CIT. Szczególny nacisk położono na interpretację przepisów wykonawczych, struktur logicznych, znaczników księgowo-podatkowych oraz powiązań pomiędzy wynikiem bilansowym a podstawą opodatkowania.

JPK_CIT nie jest wyłącznie nowym obowiązkiem technicznym. To element szerszej transformacji, w której dane księgowe stają się podstawowym źródłem informacji dla organów podatkowych, a poprawność ich oznaczania, klasyfikacji i spójności nabiera kluczowego znaczenia dla bezpieczeństwa podatkowego jednostki. W praktyce oznacza to konieczność dostosowania planów kont, polityk rachunkowości, systemów finansowo-księgowych oraz procedur wewnętrznych do nowych wymogów raportowych. W wielu przypadkach wdrożenie JPK_CIT będzie wymagało również zmiany sposobu myślenia o relacji między rachunkowością a podatkiem dochodowym.

W opracowaniu omówiono m.in. zakres podmiotowy i harmonogram wdrożenia JPK_CIT, strukturę przekazywanych danych, znaczniki identyfikujące konta księgowe, znaczniki podatkowe odzwierciedlające różnice trwałe i przejściowe, a także praktyczne konsekwencje dla ewidencji środków trwałych, rozliczeń przychodów i kosztów oraz ustalania podstawy opodatkowania. Uzupełnieniem części teoretycznej są przykłady,

komentarze interpretacyjne oraz wskazówki wdrożeniowe, które mają ułatwić przygotowanie organizacji do nowych obowiązków sprawozdawczych.

Intencją autorki jest nie tylko przedstawienie regulacji, lecz przede wszystkim wsparcie w bezpiecznym i efektywnym przejściu przez proces implementacji JPK_CIT. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja stanie się praktycznym przewodnikiem po nowych realiach raportowania podatkowego oraz narzędziem wspierającym budowę zgodności z przepisami w środowisku rosnącej automatyzacji kontroli podatkowej.

Rozdział 1

JPK_CIT – NOWY FILAR RAPORTOWANIA PODATKOWEGO

Wprowadzenie obowiązku raportowania ksiąg podatkowych w formie Jednolitego Pliku Kontrolnego dla podatku dochodowego od osób prawnych (JPK_CIT) stanowi jeden z kluczowych elementów systemowej reformy administracji podatkowej w Polsce. Rozwiązanie to zostało zapowiedziane i uzasadnione w ramach ustawy z 29.10.2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw¹, jako naturalna konsekwencja postępującej cyfryzacji rozliczeń podatkowych oraz dążenia do zwiększenia efektywności kontroli podatkowej przy jednoczesnym ograniczeniu jej uciążliwości dla podatników.

Projektodawca założył, że analogicznie do funkcjonującego już od lat Jednolitego Pliku Kontrolnego w podatku od towarów i usług także w podatkach dochodowych konieczne jest stworzenie narzędzia umożliwiającego administracji skarbowej bieżący, zautomatyzowany dostęp do danych wynikających z ksiąg i ewidencji podatkowych. JPK_CIT ma stać się trwałym elementem architektury raportowania podatkowego, a nie wyłącznie instrumentem wykorzystywanym incydentalnie w toku kontroli lub czynności sprawdzających.

Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy kluczowym założeniem reformy jest nałożenie na podatników podatku dochodowego od osób prawnych obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz ewidencji podatkowych przy użyciu programów komputerowych. Jednocześnie podatnicy ci zostaną zobowiązani do przekazywania prowadzonych ksiąg i ewidencji w formie ustrukturyzowanej, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, na zasadach przewidzianych w przepisach Ordynacji podatkowej. Dane te planowo miały być przekazywane do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej w terminie odpowiadającym terminowi złożenia zeznania rocznego CIT, o którym mowa w art. 27 ust. 1 ustawy o CIT. Trwają jednak obecnie prace legislacyjne nad wydłużeniem tego terminu, o czym mowa dalej w opracowaniu.

¹ Dz.U. poz. 2105 ze zm.

Wprowadzenie JPK_CIT oznacza jakościową zmianę w podejściu do relacji pomiędzy podatnikiem a organem podatkowym. Dotychczas księgi rachunkowe pozostawały zasadniczo w dyspozycji podatnika i były udostępniane organom wyłącznie na żądanie, w ramach konkretnych procedur kontrolnych. Nowy model zakłada regularne, sformalizowane przekazywanie danych księgowych, co umożliwi administracji skarbowej prowadzenie weryfikacji rozliczeń podatkowych w sposób zdalny, systemowy i w dużej mierze zautomatyzowany.

Co istotne, ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie analogicznych rozwiązań także na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą, niezależnie od wybranej formy opodatkowania, zostały objęte obowiązkiem prowadzenia ksiąg rachunkowych, podatkowej księgi przychodów i rozchodów oraz ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych przy użyciu programów komputerowych. Równolegle wprowadzono obowiązek ich przesyłania w formie ustrukturyzowanej, również na zasadach wynikających z Ordynacji podatkowej.

W pierwotnych założeniach projektowych obowiązek prowadzenia ksiąg w formie elektronicznej oraz ich przesyłania miał wejść w życie z dniem 1.01.2023 r. Jednocześnie ustawodawca przewidział możliwość etapowania oraz różnicowania obowiązków raportowych.

Szczególnie istotnym elementem reformy jest wprowadzenie mechanizmu umożliwiającego stopniowe poszerzanie zakresu danych przekazywanych w formie ustrukturyzowanej. Zakres dodatkowych danych ma być każdorazowo określany w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy, celem tego rozwiązania jest przede wszystkim ograniczenie obciążeń przedsiębiorców związanych z prowadzeniem kontroli podatkowych, poprzez umożliwienie administracji skarbowej weryfikacji prawidłowości rozliczeń na odległość, bez konieczności podejmowania czynności w siedzibie podatnika.

Projektodawca podkreślił również, że wdrożenie JPK_CIT oraz analogicznych rozwiązań w PIT ma charakter prorozwojowy i systemowy. Z jednej strony pozwala na zwiększenie skuteczności wykrywania nieprawidłowości i nadużyć podatkowych, z drugiej zaś otwiera drogę do dalszej automatyzacji rozliczeń podatkowych po stronie podatników.

JPK_CIT należy zatem postrzegać nie jako wyłącznie techniczny obowiązek raportowy, lecz jako fundament nowego modelu relacji pomiędzy podatnikiem a organami podatkowymi. Modelem, w którym kluczową rolę odgrywają dane, ich jakość, spójność oraz zdolność do automatycznego przetwarzania, a ciężar kontroli przesuwa się z fizycznej obecności organu u podatnika na analizę cyfrową prowadzoną w tle bieżących rozliczeń.

Rozdział 2

PODSTAWY PRAWNE OBOWIĄZKU JPK_CIT

Podstawą prawną obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych w formie elektronicznej oraz ich przekazywania organom podatkowym w postaci ustrukturyzowanej w podatku dochodowym od osób prawnych są przepisy ustawy z 29.10.2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw. Nowelizacja ta w sposób systemowy wprowadziła do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych regulacje tworzące normatywny fundament dla funkcjonowania JPK_CIT.

Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma zmiana art. 9 ustawy o CIT, w którym po ust. 1b dodano ust. 1c–1g. Przepisy te wprost ustanawiają obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu programów komputerowych oraz ich przekazywania organom podatkowym w formie odpowiadającej strukturze logicznej Jednolitego Pliku Kontrolnego.

Zgodnie z art. 9 ust. 1c ustawy o CIT podatnicy prowadzący księgi rachunkowe są zobowiązani nie tylko do ich prowadzenia w systemach informatycznych, ale także do przesyłania tych ksiąg właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego po zakończeniu roku podatkowego. Przekazanie danych następuje w terminie odpowiadającym terminowi złożenia zeznania rocznego CIT, o którym mowa w art. 27 ust. 1 ustawy o CIT, albo deklaracji, o której mowa w art. 28r ust. 1 tej ustawy, w przypadku podatników opodatkowanych ryczałtem od dochodów spółek. Trwają prace legislacyjne nad wydłużeniem tego terminu do zakończenia siódmego miesiąca kolejnego roku po roku podatkowym, który podlega raportowaniu, tak aby księgi były już pozamykane, zaudytowane, a sprawozdania finansowe zatwierdzone, co zminimalizuje konieczność korygowania plików w przypadku korekt w księgach rachunkowych.

Ustawodawca jednoznacznie określił formę oraz tryb przekazywania ksiąg rachunkowych. Dane te muszą być przesyłane za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w postaci elektronicznej odpowiadającej strukturze logicznej, o której mowa w art. 193a § 2 o.p. Jednocześnie ustawodawca odwołał się do przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 193a § 3 o.p., które regulują techniczne zasady przesyłania ksiąg po-

datkowych lub ich części. Oznacza to, że obowiązek JPK_CIT ma charakter zarówno materialny, jak i formalny, a jego prawidłowa realizacja wymaga spełnienia ściśle określonych wymogów strukturalnych i technicznych.

W art. 9 ust. 1d ustawy o CIT ustawodawca przewidział katalog podmiotów zwolnionych z obowiązku, o którym mowa w ust. 1c. Zwolnienie to ma charakter enumeratywny i obejmuje podatników zwolnionych od podatku na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o CIT, z wyłączeniem fundacji rodzinnych, podatników, o których mowa w art. 27a ustawy o CIT, a także podmioty prowadzące uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów. Konstrukcja tego przepisu potwierdza, że zasadą jest powszechność obowiązku JPK_CIT, natomiast zwolnienia mają charakter wyjątkowy i wymagają wyraźnej podstawy ustawowej.

Szczególne rozwiązania zostały przewidziane w odniesieniu do spółek niebędących osobami prawnymi, których wspólnikami nie są wyłącznie osoby fizyczne. W art. 9 ust. 1e ustawy o CIT ustawodawca przesądził, że w takich przypadkach obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu programów komputerowych oraz ich przekazywania organom podatkowym ciąży na samej spółce. Jednocześnie określono odrębny termin realizacji tego obowiązku – księgi rachunkowe są przekazywane w terminie do końca trzeciego miesiąca po zakończeniu roku obrotowego tych spółek. Rozwiązanie to uwzględnia specyfikę organizacyjną oraz rozliczeniową spółek osobowych o mieszanym składzie wspólników.

Artykuł 9 ust. 1f ustawy o CIT doprecyzowuje zasady ustalania właściwości miejscowej naczelnika urzędu skarbowego, do którego przekazywane są księgi rachunkowe w przypadku, o którym mowa w ust. 1e. Co do zasady właściwość ustalana jest według miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, a w przypadku prowadzenia działalności w więcej niż jednym miejscu – według miejsca siedziby spółki. Ustawodawca przewidział również rozwiązanie na wypadek braku możliwości ustalenia właściwości na tej podstawie, wskazując, że wówczas decydujące znaczenie ma miejsce siedziby jednego ze wspólników będącego podatnikiem. Przepis ten ma charakter porządkujący i zapobiega sporom kompetencyjnym w zakresie właściwości organów podatkowych.

Zakres podmiotowy obowiązku JPK_CIT został dodatkowo rozszerzony poprzez art. 9 ust. 1g ustawy o CIT, zgodnie z którym regulacje dotyczące prowadzenia i przekazywania ksiąg rachunkowych stosuje się odpowiednio do spółek tworzących podatkową grupę kapitałową. Oznacza to, że PGK – jako szczególna forma opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych – została wprost objęta reżimem raportowania w postaci Jednolitego Pliku Kontrolnego. Przepis ten potwierdza, że obowiązek JPK_CIT ma charakter kompleksowy i obejmuje również najbardziej zaawansowane struktury podatkowe funkcjonujące w systemie CIT. Z uwagi jednak na to, że spółki wchodzące w skład PGK prowadzą każda z nich odrębne księgi rachunkowe, to wysyłka JPK_CIT będzie realizowana odrębnie przez każdą z nich.

Analiza przepisów art. 9 ust. 1c–1g ustawy o CIT prowadzi do wniosku, że ustawodawca świadomie ukształtował obowiązek JPK_CIT jako trwały element systemu podatkowego, a nie rozwiązanie tymczasowe lub fakultatywne. Regulacje te tworzą spójny mechanizm obejmujący zarówno zakres podmiotowy, terminy realizacji obowiązku, formę przekazywanych danych, jak i właściwość organów podatkowych. Jednocześnie poprzez odesłanie do Ordynacji podatkowej oraz aktów wykonawczych zapewniono elastyczność techniczną systemu, umożliwiając jego dalszy rozwój bez konieczności każdorazowej nowelizacji ustawy o CIT.

W konsekwencji JPK_CIT należy traktować jako obowiązek o charakterze ustawowym, bezpośrednio wynikający z przepisów materialnego prawa podatkowego, którego realizacja stanowi integralny element prawidłowego wykonywania obowiązków podatkowych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych.

W zakresie JPK_CIT wydane zostały rozporządzenia, które określają zakres dodatkowych danych, o które należy uzupełnić prowadzone księgi rachunkowe, jak również zwolnienia określonych grup podatników z pewnych obowiązków.

Rozporządzenie Ministra Finansów z 16.08.2024 r. w sprawie dodatkowych danych, o które należy uzupełnić prowadzone księgi rachunkowe podlegające przekazaniu na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych¹ określa szczegółowy zakres informacji, jakie podatnicy CIT muszą ujmować w księgach rachunkowych przekazywanych organom podatkowym, a także sposób ich wykazywania.

Akt ten został wydany na podstawie art. 9 ust. 5 pkt 1 ustawy o CIT i stanowi element systemu cyfryzacji raportowania podatkowego, w szczególności w kontekście obowiązku przekazywania ksiąg rachunkowych w formie elektronicznej (JPK_CIT). Jego głównym celem jest ujednoczenie zakresu danych podatkowych i rachunkowych przekazywanych administracji skarbowej oraz zapewnienie możliwości automatycznej analizy rozbieżności między wynikiem bilansowym a podatkowym.

Rozporządzenie wskazuje przede wszystkim katalog dodatkowych danych, które powinny zostać przyporządkowane do zapisów w księgach rachunkowych. Należą do nich m.in.:

- numer identyfikacji podatkowej kontrahenta,
- numer identyfikujący fakturę w Krajowym Systemie e-Faktur,
- specjalne znaczniki identyfikujące konta księgowo według słowników określonych w załącznikach dla poszczególnych typów jednostek (np. banków, zakładów ubezpieczeń czy funduszy inwestycyjnych),
- szczegółowe dane dotyczące środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, w tym daty nabycia, przyjęcia do używania czy wykreślenia z ewidencji,

¹ Dz.U. poz. 1314 ze zm.

- informacje pozwalające ustalić różnice pomiędzy wynikiem finansowym według rachunkowości a podstawą opodatkowania CIT, w tym przychody zwolnione, niepodlegające opodatkowaniu oraz koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów.

Akt przewiduje również wyłączenia i uproszczenia, np. możliwość niezapełniania niektórych danych dla określonych sektorów działalności (banki, ubezpieczyciele, SKOK-i czy przedsiębiorcy telekomunikacyjni) albo dla środków trwałych wprowadzonych do ewidencji przed 1.01.2025 r. Wprowadzono też przepisy przejściowe pozwalające na czasowe odstąpienie od części nowych obowiązków w odniesieniu do lat podatkowych rozpoczynających się w początkowym okresie.

Rozporządzenie weszło w życie 1.01.2025 r. i stanowi istotny element przygotowania podatników do pełnego wdrożenia elektronicznego raportowania ksiąg rachunkowych dla celów CIT, zwiększając transparentność danych podatkowych i możliwości kontroli analitycznej po stronie organów skarbowych.

Jednocześnie w dniu 13.12.2024 r. wydano rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie zwolnienia z obowiązku przesyłania części ksiąg rachunkowych na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych², które weszło w życie 1.01.2025 r. Reguluje ono czasowe zwolnienie określonych podmiotów z obowiązku elektronicznego przekazywania do właściwego naczelnika urzędu skarbowego danych z ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Akt ten został wydany na podstawie art. 9 ust. 5 pkt 2 ustawy o CIT i ma charakter przejściowy. Jego istotą jest odroczenie obowiązku raportowania wskazanych danych dla podatników innych niż podmioty objęte szczególnym reżimem raportowym oraz dla spółek niebędących osobami prawnymi – w odniesieniu do lat podatkowych (obrotowych) rozpoczynających się po 31.12.2024 r., a przed 1.01.2026 r.

W ujęciu ogólnym rozporządzenie stanowi element wdrażania nowych obowiązków sprawozdawczych w obszarze CIT, w szczególności związanych z cyfryzacją ksiąg rachunkowych i raportowaniem danych do organów podatkowych. Jego celem jest zapewnienie podatnikom dodatkowego czasu na dostosowanie systemów księgowych i procesów raportowania do nowych wymogów, zanim obowiązek przekazywania danych z ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych stanie się powszechny.

W dniu 15.12.2025 r. wydano rozporządzenie Ministra Finansów i Gospodarki³, które wprowadza zmiany w przepisach dotyczących zakresu dodatkowych danych uzupełnia-

² Dz.U. poz. 1861.

³ Dz.U. poz. 1828.

jących księgi rachunkowe przekazywane na potrzeby rozliczeń podatku dochodowego od osób prawnych. Celem regulacji jest doprecyzowanie struktury i szczegółowości informacji raportowanych w ramach elektronicznych ksiąg podatkowych (JPK_CIT), tak aby umożliwić prawidłowe ustalenie dochodu, podstawy opodatkowania oraz różnic między wynikiem bilansowym a podatkowym. Zmiany mają charakter dostosowawczy do cyfryzacji raportowania podatkowego i zwiększają zakres danych analitycznych wymaganych od podatników prowadzących księgi rachunkowe.

Rozdział 3

ZAKRES PODMIOTOWY JPK_CIT – KTO, KIEDY I NA JAKICH ZASADACH

Artykuł 9 ust. 1 ustawy o CIT stanowi podstawowy, systemowy przepis regulujący obowiązek prowadzenia ewidencji rachunkowej przez podatników CIT. Przepis ten pełni funkcję normy generalnej, która wyznacza zakres, cel oraz minimalne standardy prowadzenia ksiąg rachunkowych i ewidencji podatkowych, niezależnie od dalszych, bardziej szczegółowych obowiązków raportowych, takich jak JPK_CIT.

Zgodnie z treścią art. 9 ust. 1 ustawy o CIT podatnicy są zobowiązani do prowadzenia ewidencji rachunkowej zgodnie z odrębnymi przepisami. Odesłanie to obejmuje w szczególności regulacje ustawy o rachunkowości, a także przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie. Ustawodawca nie tworzy w ustawie o CIT autonomicznego systemu ewidencyjnego, lecz opiera się na powszechnie obowiązujących zasadach rachunkowości, dostosowując je do celów podatkowych.

Kluczowym elementem tego obowiązku jest zapewnienie, aby prowadzona ewidencja rachunkowa umożliwiała prawidłowe określenie wysokości dochodu lub straty podatkowej, podstawy opodatkowania oraz wysokości należnego podatku dochodowego za dany rok podatkowy. Oznacza to, że ewidencja rachunkowa nie może mieć charakteru wyłącznie bilansowego, oderwanego od konsekwencji podatkowych. Musi ona umożliwiać jednoznaczne i weryfikowalne ustalenie wyniku podatkowego, zgodnie z przepisami ustawy o CIT.

Na gruncie art. 9 ust. 1 ustawy o CIT szczególnego znaczenia nabiera funkcja ewidencji rachunkowej jako narzędzia dowodowego. To właśnie księgi rachunkowe i ewidencje podatkowe stanowią podstawowe źródło danych dla organów podatkowych przy weryfikacji prawidłowości rozliczeń. Prawidłowość prowadzenia ewidencji rachunkowej warunkuje zatem nie tylko poprawność obliczenia podatku, lecz także bezpieczeństwo podatkowe podatnika w przypadku czynności sprawdzających, kontroli podatkowej lub kontroli celno-skarbowej.

Artykuł 9 ust. 1 ustawy o CIT wprost wskazuje również na obowiązek uwzględnienia w ewidencji rachunkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych informacji niezbędnych do obliczenia odpisów amortyzacyjnych. Ewidencja ta musi umożliwiać prawidłowe stosowanie przepisów art. 16a–16m ustawy o CIT, regulujących zasady amortyzacji podatkowej. Oznacza to konieczność prowadzenia ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w sposób pozwalający na identyfikację m.in. wartości początkowej, stawki amortyzacyjnej, metody amortyzacji, momentu rozpoczęcia i zakończenia amortyzacji oraz wysokości dokonanych odpisów.

W praktyce obowiązek ten przesądza o tym, że ewidencja rachunkowa nie może być prowadzona w sposób uproszczony lub fragmentaryczny, jeżeli prowadziłoby to do utraty możliwości prawidłowego ustalenia podatkowych skutków amortyzacji. Każda zmiana dotycząca składników majątku trwałego, w tym ich likwidacja, zbycie, ulepszenie czy zmiana przeznaczenia, powinna znajdować odzwierciedlenie w ewidencji rachunkowej w sposób umożliwiający ocenę jej wpływu na wynik podatkowy.

Znaczenie art. 9 ust. 1 ustawy o CIT należy rozpatrywać także w kontekście dalszych przepisów tej ustawy, w szczególności regulacji wprowadzających obowiązek elektronicznego prowadzenia i przekazywania ksiąg rachunkowych. Przepis ten tworzy bowiem materialnoprawny fundament dla późniejszych obowiązków technicznych i sprawozdawczych. JPK_CIT nie wprowadza nowego rodzaju ewidencji, lecz opiera się na danych już gromadzonych w ramach ewidencji rachunkowej prowadzonej zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o CIT.

W tym sensie art. 9 ust. 1 ustawy o CIT wyznacza standard jakości danych podatkowych. Ewidencja rachunkowa musi być prowadzona w sposób rzetelny, kompletny i spójny, ponieważ to właśnie z niej pochodzą informacje przekazywane organom podatkowym w formie ustrukturyzowanej. Jakikolwiek nieprawidłowości, braki lub niespójności w ewidencji rachunkowej będą automatycznie przenoszone na poziom raportowania elektronicznego, zwiększając ryzyko zakwestionowania rozliczeń podatkowych.

Podsumowując, art. 9 ust. 1 ustawy o CIT pełni funkcję przepisu bazowego, który definiuje istotę i cel prowadzenia ewidencji rachunkowej w podatku dochodowym od osób prawnych. To na jego podstawie podatnik zobowiązany jest do takiego zorganizowania systemu księgowego, aby możliwe było nie tylko sporządzenie sprawozdania finansowego, lecz przede wszystkim prawidłowe, transparentne i weryfikowalne rozliczenie podatku dochodowego. W realiach postępującej cyfryzacji i wprowadzenia JPK_CIT znaczenie tego przepisu ulega dalszemu wzmocnieniu, czyniąc ewidencję rachunkową centralnym elementem nowoczesnego systemu raportowania podatkowego.

Obowiązek przesyłania ksiąg rachunkowych w formie ustrukturyzowanej w ramach JPK_CIT został ukształtowany w art. 9 ust. 1c ustawy o CIT jako zasada o charakterze powszechnym. Ustawodawca przyjął, że każdy podatnik prowadzący księgi rachunkowe,

a więc objęty reżimem rachunkowości, powinien nie tylko prowadzić je przy użyciu programów komputerowych, lecz także przekazywać je właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego po zakończeniu roku podatkowego.

Adresatem tego obowiązku są w szczególności spółki kapitałowe, spółki osobowe będące podatnikami CIT, podatnicy rozliczający się na zasadach klasycznego CIT, jak również podatnicy opodatkowani ryczałtem od dochodów spółek. Przekazanie ksiąg rachunkowych następuje w terminie odpowiadającym terminowi złożenia zeznania rocznego CIT-8 albo deklaracji CIT-8E, a więc – co do zasady – do końca trzeciego miesiąca roku następującego po roku podatkowym. Dane przekazywane są wyłącznie za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w postaci odpowiadającej strukturze logicznej Jednolitego Pliku Kontrolnego, o której mowa w art. 193a § 2 o.p.

W tym miejscu istotne jest podkreślenie, że obowiązek JPK_CIT nie jest uzależniony od wielkości podatnika, skali prowadzonej działalności ani od poziomu osiągniętych przychodów. Kryterium decydującym jest sam fakt prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz posiadania statusu podatnika CIT. Tym samym JPK_CIT obejmuje zarówno duże grupy kapitałowe, jak i niewielkie spółki kapitałowe, które do tej pory nie miały styczności z raportowaniem danych księgowych w tak szerokim zakresie.

Ustawodawca przewidział jednak katalog wyraźnych zwolnień z obowiązku przesyłania ksiąg rachunkowych, uregulowany w art. 9 ust. 1d ustawy o CIT. Zwolnienia te mają charakter wyjątkowy i dotyczą ściśle określonych grup podatników. Do grup podatników zwolnionych z tego obowiązku należą:

- podatnicy zwolnieni od podatku na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o CIT, z wyłączeniem fundacji rodzinnych,
- podmioty, o których mowa w art. 27a ustawy o CIT,
- podmioty prowadzące uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów.

Pierwszą grupę stanowią podatnicy zwolnieni od podatku na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o CIT, z wyłączeniem fundacji rodzinnych. Przepis ten obejmuje szeroką kategorię podmiotów publicznych oraz instytucjonalnych, które z uwagi na charakter swojej działalności nie podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym. W tej grupie mieszczą się:

- 1) Skarb Państwa;
- 2) Narodowy Bank Polski;
- 3) jednostki budżetowe;
- 4) państwowe fundusze celowe, o których mowa w ustawie z 27.08.2009 r. o finansach publicznych¹;
- 5) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- 6) wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej;

¹ Dz.U. z 2025 r. poz. 1483 ze zm.

- 7) Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, z wyłączeniem działalności gospodarczej, o której mowa w art. 240 ust. 6 ustawy z 20.07.2017 r. – Prawo wodne²;
- 8) przedsiębiorstwa międzynarodowe i inne jednostki gospodarcze utworzone przez organ administracji państwowej wspólnie z innymi państwami na podstawie porozumienia lub umowy, chyba że porozumienia te lub umowy stanowią inaczej;
- 9) jednostki samorządu terytorialnego w zakresie dochodów określonych w przepisach ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
- 10) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- 11) fundusze inwestycyjne otwarte oraz specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte, utworzone na podstawie ustawy o funduszach inwestycyjnych, z wyłączeniem specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych stosujących zasady i ograniczenia inwestycyjne określone dla funduszy inwestycyjnych zamkniętych;
- 12) instytucje wspólnego inwestowania, z zastrzeżeniem ust. 4, posiadające siedzibę w państwie innym niż Rzeczpospolita Polska, które spełniają łącznie następujące warunki:
 - a) podlegają w państwie, w którym mają siedzibę lub zarząd, opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągania,
 - b) wyłącznym przedmiotem ich działalności jest zbiorowe lokowanie środków pieniężnych, zebranych w drodze publicznego proponowania nabycia ich tytułów uczestnictwa w papiery wartościowe lub instrumenty rynku pieniężnego,
 - c) prowadzą swoją działalność na podstawie zezwolenia właściwych organów nadzoru nad rynkiem finansowym państwa, w którym mają siedzibę,
 - d) ich działalność podlega bezpośredniemu nadzorowi właściwych organów nadzoru nad rynkiem finansowym państwa, w którym mają siedzibę,
 - e) posiadają depozytariusza przechowującego aktywa tej instytucji,
 - f) zarządzane są przez podmioty, które prowadzą działalność na podstawie zezwolenia na zarządzanie takimi instytucjami, wydanego przez właściwe organy nadzoru nad rynkiem finansowym państwa, w którym podmioty te mają siedzibę, a w przypadku gdy instytucje wspólnego inwestowania są wewnętrznie zarządzane – instytucje te prowadzą działalność na podstawie zezwolenia na zarządzanie takimi instytucjami albo zezwolenia, o którym mowa w lit. c, wydanego przez właściwe organy nadzoru nad rynkiem finansowym państwa, w którym mają siedzibę;
- 13) fundusze emerytalne utworzone na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
- 14) podatnicy posiadający siedzibę lub zarząd w państwie innym niż Rzeczpospolita Polska prowadzący program emerytalny, w zakresie dochodów związanych

² Dz.U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.

z gromadzeniem oszczędności na cele emerytalne, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

- a) podlegają w państwie, w którym mają siedzibę, opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia,
 - b) prowadzą swoją działalność na podstawie zezwolenia właściwych władz państwa, w którym mają siedzibę,
 - c) ich działalność podlega nadzorowi właściwych władz państwa, w którym mają siedzibę,
 - d) posiadają depozytariusza prowadzącego rejestr aktywów tych podatników,
 - e) przedmiotem ich działalności jest wyłącznie gromadzenie środków pieniężnych i ich lokowanie, z przeznaczeniem na wypłatę uczestnikom programu emerytalnego po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego;
- 15) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, o którym mowa w ustawie z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych³;
 - 16) Fundusz Rezerwy Demograficznej, o którym mowa w ustawie z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;
 - 17) Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych;
 - 18) Narodowy Fundusz Zdrowia, o którym mowa w ustawie z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁴;
 - 19) Bankowy Fundusz Gwarancyjny;
 - 20) podmiot zarządzający aktywami w rozumieniu ustawy z 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji⁵;
 - 21) Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa;
 - 22) jednostki dozoru technicznego, o których mowa w ustawie z 21.12.2000 r. o dozorcze technicznym⁶;
 - 23) Krajowy Zasób Nieruchomości;
 - 24) Polska Agencja Nadzoru Audytowego, o której mowa w ustawie z 11.05.2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym⁷;
 - 25) kasy zapomogowo-pożyczkowe, o których mowa w ustawie z 11.08.2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych⁸;
 - 26) Agencja Mienia Wojskowego.

Drugą grupę podatników zwolnionych z obowiązku przesyłania ksiąg rachunkowych stanowią podmioty, o których mowa w art. 27a ustawy o CIT. Są to podatnicy, którzy osiągają wyłącznie dochody wolne od podatku dochodowego oraz nie są zobowiązani do

³ Dz.U. z 2026 r. poz. 199 ze zm.

⁴ Dz.U. z 2025 r. poz. 1461 ze zm.

⁵ Dz.U. z 2025 r. poz. 643 ze zm.

⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 1194 ze zm.

⁷ Dz.U. z 2025 r. poz. 1891 ze zm.

⁸ Dz.U. poz. 1666.

sporządzania określonych deklaracji i informacji podatkowych. Przykładem mogą być niektóre samorządowe instytucje kultury, które uzyskują wyłącznie dochody zwolnione na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o CIT. Niestety jednak do grupy takich podatników należą wyłącznie, jak wskazuje art. 27a ustawy o CIT, podatnicy, którzy osiągają wyłącznie dochody wolne od podatku na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o CIT oraz nie są obowiązani do sporządzenia deklaracji lub informacji, o których mowa w art. 35 ust. 10 (obecnie art. 35 ust. 6), art. 38 ust. 1a i 1b, art. 39 ust. 1–4, art. 42 ust. 1a–4, art. 42a ust. 1 i art. 42e ust. 5 i 6 ustawy o PIT. Oznacza to, że podatnik nie tylko musi być zwolniony przedmiotowo z podatku dochodowego od osób prawnych, ale także nie sporządzać określonych informacji i deklaracji.

Trzecią grupę zwolnień tworzą podmioty prowadzące uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów. Dotyczy to przede wszystkim organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 pkt 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁹, które nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu Prawa przedsiębiorców, nie posiadają statusu organizacji pożytku publicznego oraz osiągają przychody wyłącznie z określonych źródeł, takich jak składki członkowskie, darowizny, dotacje, działalność odpłatna pożytku publicznego czy odsetki bankowe. W takich przypadkach uproszczona forma ewidencjonowania wyklucza obowiązek raportowania ksiąg w strukturze JPK_CIT.

Podsumowując, obowiązek przesyłania ksiąg rachunkowych w ramach JPK_CIT dotyczy zasadniczo wszystkich podatników CIT prowadzących księgi rachunkowe, chyba że ustawodawca wprost przewidział dla nich zwolnienie. Konstrukcja art. 9 ust. 1c i 1d ustawy o CIT opiera się na zasadzie powszechności raportowania i wyjątkowości zwolnień. W praktyce oznacza to, że każdy podatnik CIT powinien każdorazowo zweryfikować swój status nie tylko przez pryzmat formy prawnej czy skali działalności, lecz przede wszystkim przez odniesienie do konkretnych przepisów ustawy o CIT, w szczególności art. 6, 27a oraz regulacji dotyczących uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów.

⁹ Dz.U. z 2025 r. poz. 1338 ze zm.